

Záchrana (spása) / Spása (záchrana)

Člověk od samého svého zrodu (dokonce ještě před narozením) potřebuje pomoc nejrůznějšího typu. Zárodek by se nedožil narození bez matky; ani po narození se bez ní neobejde, a neobejde se bez asistence a pomoci mnoha dalších lidí. Ale nejen to; nejde jen o vnější pomoc a věcnou (předmětnou) asistenci, nýbrž o to, že se zrozenému človíčku musí někdo stát protějškem, „tím druhým“, vlastně spojencem a spolupracovníkem. Malý človíček od svých prvních dnů mnohé „chce“, učí se „chtít“, napřít svou vůli, něco vyžadovat (od sebe i od jiných), učí se také zaměřovat své akce a aktivity. A právě k provedení (provádění, uskutečňování) svých akcí, svých činů, každý z nás potřebuje druhé lidi. Zejména když jde o nějaký větší projekt, nějaké nové uspořádávání věcí kolem nás, prostředí, v němž žijeme, proměny okolností z nevhodných ve vhodnější atd. atp. - vždycky v takovém případě musíme apelovat na druhé lidi, žádat od nich aspoň toleranci, ale většinou přímo pomoc. A velmi často se všichni doszáváme do obtížných situací, které sami ani nedokážeme zvládnout, a někdy musíme dokonce čelit velkým, výjimečně dokonce smrtelným nebezpečím a krajnímu ohrožení. Pak potřebujeme a také vítáme záchranu ze strany druhých, očekáváme jejich solidaritu a ochotu nám přijít na pomoc a dokonce nám někdy i zachránit život. A tady dospíváme k jakési podivné, pozoruhodné mezi, jakési hranici, jaká je uložena každé lidské pomoci, i té nejodvážnější a maximálně obětavé, jaká může být třeba pomoc rodičů dětem nebo životním partnerům: v tom docela základním, v tom nejhlubším smyslu nám nikdo pomoci nemůže, nemůže nás zachránit, tj. nemůže zachránit našemu životu a životnímu usilování ten poslední smysl. Nakonec i naši nejbližší mohou jen stát při nás, ale nemohou nás „zachránit“ v posledním smyslu toho slova, nemohou nás „spasit“. Dnes se toho slova už běžně nepoužívá, stalo se jen náboženským šiboletem. Ale to vůbec neznamená, že „skutečnost“ tím termínem označovaná, by modernímu a postmodernímu člověku byla zcela cizí. Cizí a nepoužívané je jen to slovo samo; ale to neznamená nic víc, než že se už příliš opotřebovalo, ošouvalo, že jen jakožto pouhé slovo ztratilo svou „cenu“ a „platnost“ (resp. že už nám k ničemu cennému a platnému nepoukazuje, že se stalo slovem „hluchým“ a možná dokonce něčím nás iritujícím). Ale původně vlastně neznamenal nic menšího než zachránění všeho, co jsme dělali a děláme, nebo aspoň toho nejdůležitějšího, oč nám vždycky šlo a nadále jde, tím, že to ukáže v souvislostech, majících smysl nejenom subjektivně pro nás. Potřebujeme zařadit, zapojit svůj život a také své myšlení do nějakého širšího kontextu, zejména do nějakého smysluplného dění: zkrátka a dobře potřebujeme, abychom byli do něčeho opravdu smysluplného zapojeni, abychom v takovém smysluplném dění dostali své místo. A to asi potřebuje a jako potřebu pociťuje snad každý člověk, pokud jeho život a jeho vědomí nebyly zásadně poškozeny nějakou deprivací.

(Písek, 050725-2.)